

ДОМАЋИ ЛИСТ.

Цена је листу
на целу годину 2 ф.
на по године 1 ф.

Излази сваког 1. и 16. дана у месецу.

Уредник, власник и издавалац:
СТЕВАН КОЊОВИЋ учитељ.

Цена за огласе:
на целој страни 8 ф.
на по стране 4 ф.
на четврт стране 2 ф.

У С К Р С.

Кад је црна маглуштина греха обвила цело човештво, кад је неправда, лаж и свако зло ликовало ради својих победа, смилувао се премилостиви Творац те пошаље Свог Сина, да Он, забасало људство, по магловитој странпутици, што води у понор — пакао, изведе на чист и светао пут к правом животу — рају

„И рјеч постаде тијело и усели се у нас пуно благодати и истине и видјесмо славу његову, славу као јединороднога од оца“ (Јован гл. 1. ст. 14.)

Бог дође у телу човечијем на свет. Обрађивао је поље које је обрасло коровом греха; сејао је по њему семе истине тамо, где је обрастао коров лажи, семе правде где је био коров црне неправде, семе братске љубави и слоге место злоће, пакости и зависти, семе једнакости, слободe и свих других врлина. . . .

Он је својом чистотом напajaо а благошћу осветљавао и разгревао ову њиву . . . Та он је сунце!

„Ја тебе православних на земљи :
посас сврших, који си ми
дао, да радим.“

(Јован гл. 17. ст. 4.)

„К својима дође и своји га не примише“ (Јов. гл. 1. ст. 11.) Исус Христос непоколебив у својој божанственој радњи буде гоњен, мучен и најпосле у мукама умре — а све за истину и правду, све за то што хтеде снасти човештво.

*

„Није овде; него устаде; опомените се како вам каза, кад бјеше још у Галилеји“,

(Лука гл. 24. ст. 6.)

У сред љуте зиме, која све више и више стезаше међу незнабошцима, која је сваки мали цветак врлине сатирала — грану благо пролећа озеблим грешницима.

Мученик голготски ускресе! Христос оживе после претрпљене смрти, он разгони таму, што дотле заклањаше сунце вечите светлости — а тиме освану душевни ускре човештву. —

„Ево дан који створи Господ!

Радуймо се и веселимо се у њ!“
(Псал. 118. ст. 24.)

„Христос Воскресе!“

Смрт Христова, коју је проузроковала поквареност Јеврејског народа уродила је новим животом. Празник Ускрса је празновање новог живота, јер Христос жртвовавши свој живот савладао је смрт. Он је „смрт смрћу поправио“ јер свака смрт је уједно обнављање другог живота.

Кад се ^{*}буди сва ^{*}природа из мртвила у нов живот — кад сине пролеће — слави васколико Хришћанство светле празнике „Ускрса“ — слави препорођај душевни, слави пролеће душевно.

Па зар може бити човек равнодушан — кад на њега с поља утиче природа кретањем у бујнији и лепши живот — а изнутра в а ч а ј великог празника Хришћанског Ускрса?! Не — не треба да је равнодушан; особито човек, који је члан онога народа који мучи муке, који се осећа распетим И српски народ се осећа распетим, јер он у повесници својој броји мало срећних и ако славних дана али јадних и горких векова. Дуг и црн је то петак српскога народа.

Но српски народ поред свега јада и чемера задржао је свежу и непомућену душевну снагу. Народ — кога краси таква особина спојена још са многим другим врлинама — може се с правом надати, да ће једном и он ускрснути, да ће му синути сунце сретнијих дана, које огрева већ давно многе друге народе.

Па где је извор те среће?

У самом човеку. Дакле народна срећа у народу.

„Сваки је своје среће ковач!“
Вели наша пословица.

Живот је борба, у којој се сваки човек мора борити, ако хоће да живи; и ко се боље одржи у тој борби тај више напредује — напредак дакле сваког појединца и целог народа оснива се на савлађивању свих оних тешкоћа, које излазе његову животу као препрека.

„Рука српског сељака, која је вешто мачем и цефердаром витлала, треба тако исто вешто да креће плугом и мотиком, те да српска њива не буде најгора већ најлепша и најиздашнија. И кецеља, што о врату српског занатлије виса не треба, да је постидна испред туђе кецеље. С чекићем и са секиром, с мистријом и бичкијом, с иглом, и рендетом у руци треба српски занатлија, да побеђује страног занатлију, да се не да потискивати, те да тако рођеном снагом надокнађује оно што нам мађијске политичке прилике ускраћују. И опстанак трговине српске лежи за тезгом српскога трговца, коју овај с мером у руци и с рачуном у глави треба у тешким приликама двапут боље да негује но иначе. Па и онај Србин, који умом, пером и живом речи ради, нека из ових тешких времена граби што више тог скупоценог времена за себе — та време је и онако новац — па нема 'онда те силе на свету, која нас тако наоружане саврши може“.

Али „где није слоге, ту нема ни божјег благослова“:

„Чујмо! хоће и слога нама коју да рекне.“

„Од како је свет на свету
„И на њему људско јато,
„Нигде није моје име
„Тако много спомињато!“

„Има силних, има слабих,
„Има великих, има малих,

„Ал ни једни нису мене
 „Кол'ко Срби спомињали.
 „Из тог видим, да ме цене
 „Као мелем многих зала, —
 „Срби браћо, то је лепо,
 „Срби браћо, баш вам хвала!

„Али сад би већем могли
 „Богу се молећи,
 „Са те лепе теорије
 „Мало к — пракси прећи.“

(З. — Ј. Ј.)

Никад нећемо славити народног Ускреса у лепши живот, докле год прво не ускрене слога! Сваки Срб знајући то ваља да има свагда знатне речи св. Саве: „Сама Слога Србина Спасева“! на уму; а имајући то на уму тако и дела.

Кад нам слога ускрене која почива дуго и предуго у гробу а у пету раку закопамо црну неслогу;

„Кад наш ратар буде први међу ратарима, кад наш занатлија буде највештији и највреднији међу свима, кад наш трговац буде најбистрији и најокретнији у трговачком свету, и кад наш умни радник буде сваки на свом месту, онда ћемо моћи веселим срцем будућности у суерет поћи!“

Тако ћемо под сјајном заставом наше свете вере православне дочекати Ускре народне среће.

„Христос васкрес! слаби, мали,
 Не дрхћите од страхоте,
 Само наз'те шта вас учи
 Синак божи са Голготе!“

(З. — Ј. Ј.)

У то име „Домаћи Лист“ поздравља својим драгим читаоцима светле празнике Ускршње „Христос Воскресе!“ и отпоздравља им „Ваистину Воскресе!“

Ив. Маширевић
 богослов.

ВОЊАРСТВО.

Очење.
 (Окулирање.)

(Наставак.)

4. Калемгранчица.

Калемгранчице за очење у многоме се разликују од калемгранчица које се употребљавају за каламљење пролећно на она три начина која прошле године у „Дом. Листу“ стр. 124—145. опширно описасмо, па и о оним калемгранчицама опширније навести смо у истој години „Дом. Листа“ стр.

Калемгранчице за очење јесте овогодишњи летораст са какве племените воћке, односно племенито

дрвета. И овде важи оно правило да подлога мора бити једна и иста врста воћа односно биља са калемгранчицом, којом хоћемо подлогу да оплеменимо.

Калемгранчица се бира, која је потпуно развијена и потпуно сазрела — одрвенила се, да се може око с кором лепо да скине од осталог дрвета, као дела калемгранчице.

Пошто је сваки летораст снабдевен с листом, по томе мора бити и овакова калемгранчица с листом, али се одма лишће поодсеца, како је очењемо са матичњака. Обично се таква калемгранчица очеве са свим до своје основе (сл. 23. А.) но се одмах доњи део гранчице, где су очи у густо и слабо развијене, оче-

че до првог добро развијеног ока (сл. 23. В.) По том се тако исто и врх са неколико листова оцече (сл. 23. С.) јер су ови за каламљење посве непотребни. Кад се тај посао сврши, онда се оштрим маказама или ножем све лисје поодсеца тако да им само мали део петељке остане као што видимо у сл. 23. Е. Лист се овај за то сече са калемгранчице, да не вуче улудо храну, кад би са оком заједно остао: јер да одржи свој живот мора набављати храну од оног дела што је под оком, ово дајући листу храну само се троши и још толико од подлоге не добија, да може и себе и лист издржавати.

Тако удешену калемгранчицу принесемо подлови скидамо с ње око и укаламљавамо у подлогу — ако је и подлога одмах ту у непосредној близини. Напротив, ако подлога није ту и треба по па и један и два и више дана док до подлоге не до-

ђемо односно док не приступимо каламљењу, онда морамо такову калемгранчицу одржати вештачким путем у потпуној њеној свежини; а то ћемо постићи кад такову калемгранчицу прво етикетом обележимо шта је и ставимо је у какву боцу у обично темперiranу (умерено топлу) а не студену воду, или је туримо или обвијемо у влажну маховину, или напоследку задене

је доњим крајем у кромпир и тако је до оног времена одржавамо у животној снази за које не мислимо ради каламљења употребити.

Овако склоњена калемгранчица може да се у доброј снази и потпуној свежини својој одржи по неколико дана. Шта више, тим се начином преко поште могу наручити и из даљине племените калемгранчице па да ове кад нам приспеју опет употребиве буду.

Догоди ли се, да се на таковим калемгранчицама при употреби, после неколико дана примети да им је кора сва смежурана, знак је да су увеле, почеле се сушити; одма их ваља поплинити у кишњу воду и ту нека стоје неколико сахата, не би ли се освежиле и опет за каламљење употребити. На против не поврате ли се, знак је да су са свим за каламљење изгубљене и не треба с њима никакву употребу

(Сл. 23.)

чинити, јер нам се каламак ни под којим начином неће ухватити.

При разашилјању овакових калемгранчица, особито се на то мора пазити, да свака врећа појединог варијетета воћа (подврста) буде у један снопић везана и етикетом обележена, да се зна шта се прима и шта ће се каламити.

5. Дивјака.

Ми већ једном нагласисмо да

и дивјака — подлога ваља да је летораст; није ли пак то могуће може да буде и двогодишња шипка. Старија подлога — односно сами онај део воћке у који ћемо да уметнемо око не може бити

Најбоље једногодишњи летораст добићемо од младица које смо ове године семеном произвели те их августа месеца у њихово једногодишње стабло укаламили.

Не урадимо ли то прве године, а желимо да овим начином покаламимо друге године, то се онда те дивјаке још у пролеће марта или априла очеку за 1 dm. над земљом. Тога лета ће на том заосталом делу да се појави летораст кога можемо близу основе његове очитати или пак и сами онај двогодишњи део.

Имамо ли пак какву вишегодишњу воћкицу па био каламак или дивјака, а хоћемо да је оплеменимо са неким извесним варијететом то је онда морамо још врло рано у пролеће за овај рад спремити. То ћемо пак учинити на овај начин: фебруара или марта месеца сасецимо тој воћкици све грање са свим до основе рашаља — до венца круне. Засечена места намажимо мелемом да се онај храњљиви сок, који се издиже кроз стабло, на овим местима у лудо не испарава. Тога ће пролећа под засеченим местом појавити се више заперака који ће избити из оних слепих очију, који се око свију чворуга налазе. Те леторасте треба за време свог пролећа пустити да расту како им је воља. И тек тада их пре неколико дана удесити, пре него што ћемо их овим начином покаламимати.

Летораст су сви (и на броју их може бити 4—5) снажни и једри; врло кржљаве и слабе можемо до основе им осећи, а остале па ма било на броју и 4—5 оставити и све

покаламимати. Један или два летораста с тога није саветно оставити, а остале поодсецати, што је стабло као вишегодишње по себи снажно и може да потпуно добро издржи свих тих 4—5 летораста. На против оцечемо ли све па оставимо само један или највише два, у првој линији може сок на мах да устукне, па да не одхрани ни тај један летораст него да пропадне цела биљка; а у другој ако и не устукне сок него у истој мери буде и на даље целу биљку хранио, у летораст ће више сока придолазити и овај ће тако рећи неприродно-нагло (рапидно) расти и дебљати тако, да ће се укаламљено око у новодобивеној дебљини летораста испрво са свим изгубити а по том и пропасти. Што напротив тај случај не ће бити кад се 4—5 летораста оставе, покаламе и тек идућа пролећа кад укаламљене очи потерају, можемо полутину овог накаламљеног шибља изотсецати а опет идуће односно треће по каламљењу и остале осим једног најлепшег каламка коме том приликом ваља и основу лепе круне резањем да положимо.

На овај начин се могу оплемени и много старија дрва, само ако око венца круне, или ма и на стаблу по који заперак имају.

6. Справе и остали прибор за очење.

Најглавнији алат за овај рад јесте оштар нож и маказе.

Нож у првој линији мора бити чист а не зарђан. Јер све каламљење па тако исто и очење, а може бити још и горе, не може нам добро испасти за руком, ако каламиммо са зарђаним ножем. Дође ли рђа у додир са оним соком, било на подлози, или на калемгранчици — тај се сок поквари и ни под којим на-

чином не могу сокови из оба ова дела сложити да се изједначе и један и други део биљке хране — него се просто покваре услед чега горњи део, који је на свакој незгоди врло осетан, пропадне. — Као што се тражи од ножа да је чист, то се исто тражи и од маказа из истог узрока.

Покрај тога и нож и маказе морају бити врло оштре да при раду не глођу него у потпуном смислу секу. Тупо оруђе шкоди само и боље је и не радити него с њим бабрати.

Пошто при овом раду често долази да се кора мора повегде лубити од дрвета а то са претима и рукама не можемо то смо принуђени то да чинимо са врхом од ножа; но у колико овај врх ножа више долази у додир са соком, који га кваси, и у додир са ваздухом, то

он неосетно почиње да рђа (оксидује) те при каснијем парању коре, лубљењу и уметању рђом својом може да шкоди. За то је најбоље за тај посао имати такав нож, који на другом крају корица има у виду ножа кост, која по природи својој не рђа, и која је тако удешена да се још згодније човек може њоме испомоћи него са самим врхом од ножа. Такав нож видимо у сл.

За везу можемо најбоље употребити једно јужно поводно биље, које често спомињемо а то је *рафица*. Ова је за тај посао најудеснија, најбоља па уз то и најјефтинија; може се добити и за неколико новчића у специјалним радњама.

Других справа и алата за овај рад није нужно; нити се пак при овом каламљењу употребљава ни хладан ни топли воћарски восак.

ПЧЕЛАРСТВО.

Ројидба.

4. Ројење

(Наставак.)

Када први излети, па за тим 9. или 11. дан излети и други рој — другенац; а по овом 3. дан излети трећи рој — трећак. И за другим и са трећим ројем излете по више матица и то све наравно младе: кадкад се догоди, да с којим таким ројем излете и по 20 матица. И то је главни узрок што се ови ројеви врло незгодно хватају о какво дрво, обично уздуж стабла; где која матица падне, око ње се и пчеле хватају. То је и узрок што се по гдекад један рој у више ројића о

гранчице, близу један друго похватају. Кад се такав рој у кошницу ухвати — стресе, онда обично и то редовно пчеле изаберу себи најразвијенију а остале потуку. Овај избор па и покољ често бива још и на грани на којој су се ухватиле.

Покаже ли се за пчеле леп изглед гледе наше то једна кошница може да пусти и четврти рој — четвртак. А осете ли да ће себе јако ослабити ројењем, саме пчеле нагну на заостале матичњаке и разоре их. Према овом пчелијем поступку и према познавању касније наше наше околине и сами можемо да станемо на пут већ и другом поглавито трећем роју а у сваком случају четвртим, јер ако игде, оно овде важа

она народна изрека: „позна деца готова сирочад“. —

Буде ли врло добра паша рано у пролеће и пчеле се врло рано размножиле по том рано се и изројиле — ројанице, пресади. То први ројеви ових пресада у тим повољним околностима ове добре паше у тој мери нараде и народа размноже да је већ и њима мало место, с тога и оне добију нагон за ројењем и почну се ројити истим оним начином као и прави пресади; по овом другом ројењу може да нам изађе овај рачун. Пресад назовимо А испустио је три роја — Б. Б. Б. — Сваки овај рој Б. испустио је опет по три роја В. В. В. а то је 9 ројева. Ових 9 ројева називају се *паројци*; сад ако се догоди да од ових 9 паројака један или два пусти још по један рој: четврто колено, четврти степен, или као што се у породичном животу овакав четврти степен назива прауштво, а у пчеларском пак животу сматра се за велику пчеларску срећу, коју хоће народ да приписује осталој срећи, назива се **беле пчеле**. По свему томе у такој години можемо ово да имамо: $1 + 3 + 9 + 2 = 15$ кошница. —

Пчелар никад несме желити да му се пресади што већма роје, јер прекомерно ројење, па и обично у слабијој паши и то каснијој више нам несреће по пчеле донесе, него среће. Прво с тога што народом јако ослаби, друго паша је касније већ много слабија а треће у тим доста неповољним приликама не зна шта ће пре да чине или да народ свој ојачавају или збирају зимницу, како би се преко дуге зиме у животу одржати могле; а четврто, по пчеларе још најгоре, не могу ништа да навуку, да и они себи од њих одузети могу што; из тих глав-

них узрока пчелар према паши и околностима мора знати удесити у којој мери може пресаде напуштати да се роје а за тим им одмах стати на пут.

5. Неправилно ројење.

Под неправилним ројењем разумемо онаково ројење које не бива онако како би требало да буде, него силом околности ма у ком се погледу по нешто измене што смета редовном току ројења.

Тако на првом месту спољашњем као нередовно ројење, кад са првим ројем изађе млада матица.

Ми рекосмо да са прваком излази стара матица, и то је правило; но има случајева, да стара матица не може да излети због старости своје, или због тога што је којим својим телесним делом осакћаена и не може да излети; или може бити да је у последњим тренуцима и умрла: тада опет она млада у матичњаку почне да пева и ако је стара матица у кошници, она јој певањем одговара, а ако је нема, наравно, да онда ни одговора нема. У првом случају и једно и друго певање опетује се често али без икаквог успеха, и то све дотле бива, док год први рој не излети када пчеле, које су чувале матичњак, напусте га млада матица изађе из матичњака, пчеле је приме и она са ројем излети. У том случају млада матица излеће са прваком а стара остаје у кошници.

Друго неправилно ројење наступа онда, кад је кошница препуна народа, а дошло је већ доба ројењу, али зрели матичњака нема, пошто се није приправило због незгодног времена. Наступи ли иза тога напрасно лепо време па и богата паша, пчеле добију нагон за ројењем, матице још нема, услед

чега наступи читава револуција у кошници и догоди се да и матица с њима пзађе. Остале касније произведу себи из запљувка или баш и из матичњака матицу.

Под трећим неправилним ројењем можемо да споменемо онај рој кога тога пролећа ухватисмо и због слабости своје ометаљно се и бежи из кошнице то је обично *бегунац*: од тог роја једва ћемо имати какве користи ако га и поново ухватимо и у другу кошницу стресемо; једино би могли њиме, ако је паша поле добра, појачати други народ.

Напоследку често хоће и онај народ а особито онај рој да остави своју кошницу, који су себи нема матице, а није ни изглед да ће је сам моћи запатити. И тим се ројем појачава други народ.

6. Хватање ројева.

Ми већ једном споменуемо, како неумесно раде они људи, који читаву хуку буку подижу кад рој из пресада излеће, па то ево и сад наглашујемо, да је сав тај рад бесмислица и ни од какве користи, него више од штете. Једино се може прекалицом вода прекати на њих изунаоколо да их приморамо да се лпто пре ухвате.

Нађе ли се у близини згодно дрво воћака — то ће се првак брзо на њему ухватити, нема ли у близини таковог дрвета то се може, подаље од пчелињака на 40—50 корачаји укопати, наравно још пре ројења подужа рашљаста мотка, и међу рашље учврстити празницу вршку, коју пре тога изнутра протремо пеленом и попрекасмо са неколико капи меда. У тако намештену кошницу, првак ће се већином ухватити. Други и остали ројеви већ се теже у овакову кошницу хватају, јер се у излетању

дуже муче и хоће подаље од пчелињака да оде, ако у близини иначе нема згодна места за њих.

Кад се рој на дрво какво ухвати, без икаквог чекања узмемо приправљену празницу, прочистимо је, натремо је изнутра са пеленовим листом, и ако је рој високо на грани, натакнемо је на подужу мотку, издигнемо је са устима јој горе окренуту под рој: добро је подметнемо, да сав рој лежи у кошници односно над кошницом. Ако је могуће ту гранчицу бантованским на мотку насађеним маказама — штиталицом — дотичну гранчицу оцећи, оно је оцетемо, да гранчица са пчелама заједно падне у кошницу; а ако то није могуће овим маказама учинити, то онда прво морамо водом из прекалице добро их пошкропити, да се при стресању не могу јако разлетати. Тада подметемо под рој празницу и насађеном куком закачимо грану на којој је рој и добрим затресемо — рој ће с гране отпасти и у празницу се сасути. Нешто ће облетати и око кошнице с тога можемо још мало придржати кошницу у висини, да се и оне у њу прикупе, по том кошницу доле спустити и као што је треба на земљу ставити под то дрво, пчеле ће излетати и улетати па и оне које још облећу око гране на којој су се ухватиле. Но да би им дали приступачнији улаз, кошница се мало на страну накрене и доле с једне стране цигљица подмете, да осим лета и туда имају приступа у њу. При извртању кошнице и стављању на земљу морамо врло лагано и обазриво то да учинимо, да пчеле које се налазе у кошници не спадну на једаред на земљу и тако поново да се не разиђу.

У случају, при стресању роја у кошницу, да је матица остала на

оном месту где се рој на грани ухватио; пчеле неће мировати у кошници, и осете ли да је она тамо то ће се све поново из кошнице издигнути и с њом се кренути и на другом месту ухватити, с тога пчелар мора врло обазрив бити на то место где је рој био, па у колико му је могуће и то место прогледати и ако је матица ту најљивије и нежно је ухватити и к роју је у кошницу принети.

Пошто сваки рој треба да у ђерзонку сместимо, то се рој може, ради лакшег смештања у ђерзонку, прво стрести у *сандуче за стресање ројева* (Дом. Л. год. I. стр. 318.) па из овог тада у ђерзонку.

Ухвати ли се рој дуж стабла, то се прво мора добро пошкрупити водом; за тим доле под дрво прострети чист простирач, кошницу подметути где је већина пчела и перушком их лагано и најљивије зграћати на уста кошнице. То се тако чини уз дуж свог стабла па и унаоколо овог, како се год пчеле похватале. Што падне доле, пашће на прострт простирач, са кога ћемо их на једну гомилу на земљу стрести и њих кошницом поклонити, кад ову будемо на земљу смештали. —

Овде још морамо споменути шта и како да радимо, кад у један

мах из више кошница нагрну ројеви у једанпут. Кад се такав случај догоди пчеле се замрсе, хватање бива без икаквог реда и обично се ухвате на оном месту где је прва ма која матица слетела. И остале матице слећу ту или се нешто и деле. Код овакових ројева, пчелар несме ни тренутка оклевати него их одма у једну кошницу ухвати, наравно пре стресања добро их водом пошкрупити, да се не разлећу. Ако се не може у једну да похватају оно у онолико у колико се може. Поново их у кошници ваља босиљкачом пошкрупити и на прострети простирач из кошнице истрести. Редом све ројеве и ројиће прогледати и матицу изнаћи и сваку засебно затворити у по један кавешчић и ставити овај под једну празницу кошницу колко матица толко празница. Опколимо празницама пчеле сасуте на простирач накренуте са устима њима обрнуте. Пчеле ће се почети делити и јатомице упућивати празницама у које смо матице сместили; тада кавешчић ваља све дубље у кошницу турати. Док год се све не разделе и прикупе. Поделе се и уђу све отворимо кавешчић и матице ће се из њих извући и у народ помешати.

ВИНОГРАДАРСТВО.

Каламљење винове лозе.

XII. Деспижолов начин каламљења.

Хоће многи да тврде, да је разним справама — машинама лакше каламити, а особито лозу, него просто руком. Ми већ једном приликом

нагласисмо, да се није ни једна справа у тој мери усавршила, којом би се боље могло каламити, него што је за тај посао згодна добро извежбана рука — па то ево и сад поново наглашујемо, покрај свега тога, што овом приликом износимо у сл. 24. такову једну справу,

која се назива *деспижолова машина* или *д. маказе*.

Ове су маказе тако удешене да једним стиском зарежу калемлозу у виду заглавка; а тако исто једним другим стиском у подлози тако по средини њене дебљине исече, да управо калемлоза сво-

(Сл. 24.)

јим заглавком испуњује ово исечено место, као што то јасно можемо да видимо у сл. 25. — Калемлоза се тура у машину, да је зареже, од доле од остраг, испод сеченица; а подлога с преда, међу сеченице. И овде мора и подлога и калемлоза морају бити једне дебљине, а то да добијемо то ће нам врло помоћи *кошијев чешаљ*, који споменусмо при почетку спајања.

Овим се начином калами наша врста лозе на американску подлогу,

коју смо већ у нашем расаднику размножили. Калами се зими у соби, а у пролеће расађује. А може се истом машином и у слободи каламити.

При спајању се рафијом обвеже и воћарским воском опточи.

Кад се са оваком машином ради особита се пажња мора обраћати на

(Сл. 25.)

чистоту сеченица, да нису зарђане и да су врло оштре, да при раду не глођу него од једанпут да оцеку. Јер нису ли сеченице оштре и подлога и калемлоза неће бити као што треба оцечена, него стињена и расцепљена а тиме ћемо цел нашег каламљења промашати.

XIII. Кошијев начин каламљења.

По горе споменутом начину калами се просто спајањем. И то спајање може да буде са свим *просто*

спајање а може да буде и спајање са језицом. Ради те цели начињена је справа са општрим ножем, чији је један крај утврђен — као нож за сечење дувана — а лежи пљоштилице косо на дасци; под нож се подмете калемлоза те се једне стране једним махом зареже, за тим исто тако и подлога, наравно исте дебљине, те се засечене стране споје, или се још над половином засечених страна мало расцене оба дела (направе језица) те се при спајању утутне један у други, добро намести да један део потпуно поклапа други део, по том се завеже и воском опточи.

Овом Кошијевом справом не може се у слободи, на сталном месту подлоге каламити, него само у соби, кад се подлоге у јесен изваде и треба да их преко зиме покаламимо. — Уз ту машину иде и *кошијев чешиљ* или *зучанник*, кога напред споменусмо а пре потање и описасмо. Он нам служи да њиме тражимо једне дебљине и подлогу и калемлозу.

И ова је машина поглавито удешена за то да се њоме калами на американску подлогу наше врсте лозе.

СТОЧАРСТВО.

О пролетњем истеривању оваца на пашу.

Прво истеривање оваца на пашу јесте и по сточара и по пастира од врло великог значаја. Ово им је од оних дана, кога су давно ишчекивали, па ево и дочекали. Они са највећом радошћу поздрављају овај давно чекани дан и са пријатним осмејком лица свога истерују стадо на пашу.

Много узрока има, због чега се он овоме дану, једва дочеканом тако радује. Од свих других узрока, најглавнији је тај, што добија пашом врло добру пашу уз то и најјефтинију храну своје стаду.

Код нас под пролетњом пашом разуме се двоје, и то: прво, житне њиве, а друго ливаде. Нећемо се овом приликом упуштати у изнашању разног мишљења о томе дали треба или не, пуштати овце у пролеће на жита; или ако треба како и кад? То ћемо оставити да кажемо другом приликом — но ћемо се мало дуже позабавити о томе, када и како ваља овце да истерујемо на прву пашу, па сад ова била житница или ливада

Главно је правило да овце не ваља и због здравља им, а и због саме паше прерано на пашу истеривати. Могли смо се стетинама пута уверити, да многи газда како је сунце мало пријатније огрануло, и како се трава мало промолила и својим зеленилом обојадисала ливаду — одма је бацао највећи терет с врата свога тиме, што је пастира упутио да изгони стадо на пашу — на пролетњу храну, не бринући се, дали ће та храна бити од користи или од штете самој паши.

Уман сточар мора све околности имати у виду и према свему томе и напредак своје сточе, али и напредак своје ливаде и друге паше из вида не сме да изгуби. Ту прво мора рачунати са самим годишњим добом, непогодом и погодом времена, о положају свога пашњака, броју, соју и роду грла свога стада па и простору пашњака на што да изгони своје стадо, па на послетку и о заосталој зимњој пићи, коју преко зиме овцама даваше.

Према свему уман ће сточар знати своју пићу и распоредити тако према свима горе споменутих околностима, да неће морати по кишњем, блатном и најгорем пролетњем времену истеривати своје стадо још на голи пашњак, да тим с једне

стране овце убије а с друге пашњак још у клици сатре. Наравно то ће урадити уман сточар, а сточар без рачуна види ли да се трава само толико на угарницама и ливадама промолила да је овца ма с тешком муком чуинути може, он се већ на њој сј стадом створио.

Овај нагли прелаз са суве зимње хране на пролетњу пашу — траву, може по овце да буде од врло рђавих последница; прво што ће се брзо упустити ако су поље прилично из зиме изашле, а друго могу да добију разне болести, од које касније пате и тешко их је повратити и додром зрелом пашом, па и скапавање (смањкање) може због тога да наступи. Да би се пак оваке несреће могли сачувати врло је добро да сточар рано у пролеће чува се пашњака подводних око ритова и других лаповитих места, јер ту овца страда и од траве и од нездраве околне.

Истеривање на пашу ваља да буде постепено, особито код финије, и нежнијег соја оваца; ту се храна мора мешати. Уз пашу — траву, код куће или у обору, на торини, мора им се сува храна давати као кукурузовина, сено и др. И кад се потпуно уверимо да неће каљотина (флитање) на њих наступити и кад је трава већ зрелија онда је можемо на самој трави оставити.

Пашу не ваља да употребљујемо не престано, него да је према величини стада поделимо бар на три дела. Да се на једном делу пасе, други да дочека стадо на пашу, а трећи, што најпосле издржаваше травом стадо. У такој подели никад се трава неће у тој мери угазити и упрљати да овца преко ње само тумара и тражи чистију траву, бира а не пасе. — Овим изменама т. ј. прелазима с једног дела на други, управо прелаз са рђавије паше на бољу стаду врло добро чини, и оно се много боље помаже, него кад би га пустили по свој шири да пасе и да може ићи куд хоће.

Наравно да ова подела има само тако смисла ако је на целокупној паши саразмеран број грла, па према томе свако грло има довољно простора и за издржавање своје и да се слободно и ширити може. Већи број грла у једном стаду на

малом простору паше убија живад а не да их потпомаже.

Кад је овци на трави не сабијајмо их у чопор, него пустимо их нек се стадо разлије на одређеном простору јер ће тада овцама много слађе и пријатније пасти она трава него кад су сабијене у чопору.

Није добро кад се изјутра овце са торине на пашу крећу а по трави још у велико роса; па то исто важи и за вече, пре него што ће роса пасти дотерајмо их у тор, на ноћиште. Лети пак кад су сабије росе и кад је трава зрелија а поред тога дању се због пренеке не могу да напасу истеривају се и ноћу на пашу да по целу ноћ па и зору пасу. — У погледу росе особито они сточари морају да пасе, чије су ливаде и пашњаци у дољи и где роса није чиста, јер се овце кад пасу такову росну траву могу брзо од разних болести да поболу.

У кишовитом времену боље је овце на торини задржати и ту им суве — зимње хране дати него их на траву истеривати, јер и тада и са влажном травом унесе у себе болест а и кроз саму вуну преко коже.

Овчар велику бригу мора полагати и на одмор — пландовање свога стада особито због преживања. Ради овога је најбоље доба око подна.

Пре сваког истеривања и дотеривања кући или на торину ваља стадо чистом и свежом водом напојити, да не би при истеривању на путу из бара и локвица ону нечисту воду пили. Лети у вече кад их кући дотерамо врло је добро, да се прво издушу и мало одморе и онда да их напојимо а не онако уморне.

И на сољење хране морамо велику пажњу обраћати и такову им по некад давати, само ову никад пре него што ћемо их да напојимо, него пре друге главне хране. Прекомерно и често сољење никако се не може препоручити; а ни то да онај дан, кад се сољена храна даје, никако вода не даје.

Напоследку ваља нам и то напоменути да путове по којима се јака прашина диже избегавамо и при изгоњењу и при догоњењу оваца, јер је ова (прашина) шткодљива како по здравље овчије тако исто и по вуну.

Е. Ш.

Ц В Е Т А Р С Т В О.

Ружа францускиња.
(La France.)

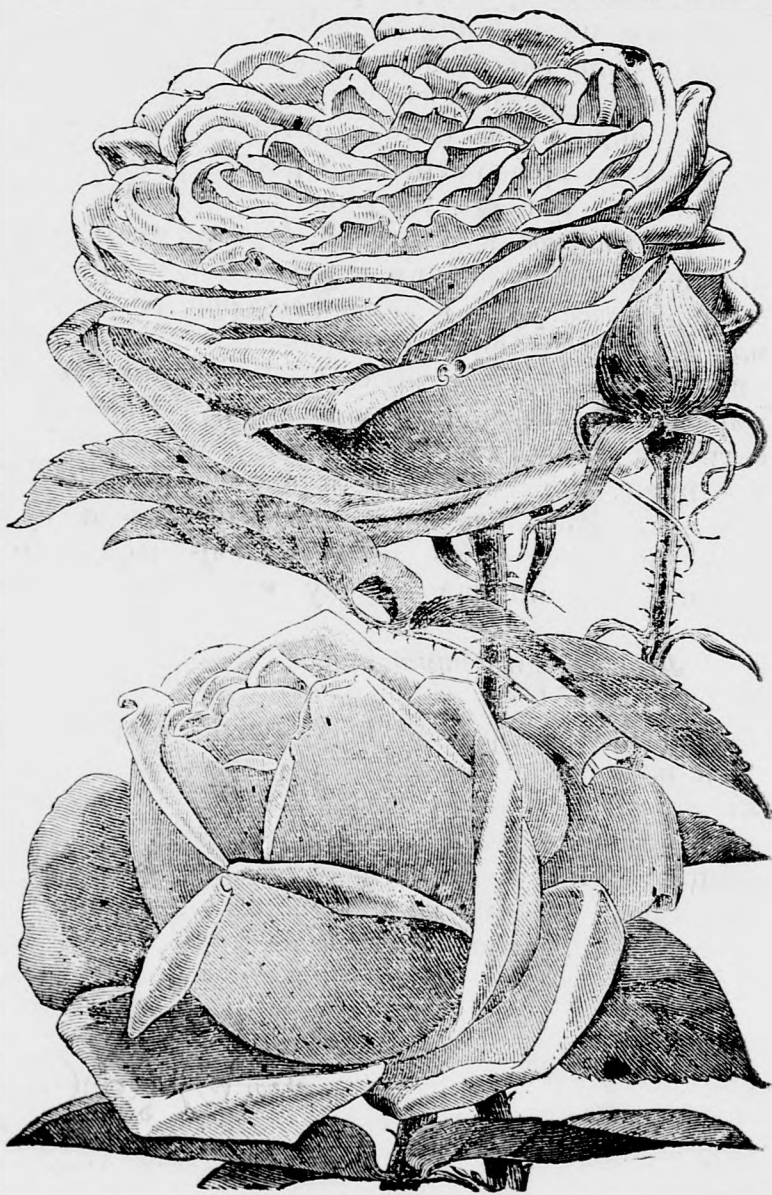
Ова је ружа произведена 1867. од ружара Guillot Fels, и спада у одељак тако звани „*Rosa Thea Hibryda*.“ У овај одељак или управо у ову класу ружа спадају оне, које су произведе-

не *укрштањем* класе *теа ружа* и *ремонтант ружа*.

О класи *ремонтант ружама* била је реч прошле године у „Дом. Листу“ стр. 193. а о *теама* не, с тога ће мо овом приликом неколико и о тој класи споменути, пре него што пређемо на *теа хибриде* а по том и на саму *францускињу ружу*.

Теа ружа, која се назива „*Rosa indica odoratissima*“ а скраћено бележи *Р. И.* донесена је у почетку овог столећа из Источне Индије под именом „*роза одората*“ и од то доба због своје лепоте, нежности и врло пријатна мириса тако је јако распрострањена готово по свој Европи и то у разним варијететима, који су у току тога времена култивацијом произведени. Најлепши представник ове класе јесте тако звана „*Маршал Нил*.“ (Дом. Лист год. I. стр. 120. 136.) Ова класа ружа по својим изврским особинама стоји на првом

месту. Разне су боје, али највише жуте у разним нијансама. На удобном месту цветају оне без престанка. Свака нагла промена времена јако им шкоди. врло су нежне. Земља у којој су засађене, не сме бити врло влажна; више сувљу земљу воле него влажну. Тако исто не прија им јака промаја, но удобан заклон. За зиму се морају јако сит-

(Сл. 26.)

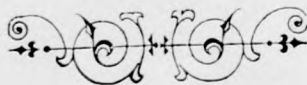
ном земљом загрнути, а пре тога незреле гранчице и пупољке све посећи, јер ће све ово отрунути па и зрело окужити, те је могуће да цела ружа пропадне. Већином имају врло зелено лишће. Цветови у гдекојих су врло велики, да се често мора онај летораст на чему је положити. Каламе се на високе дивљаке, особито оне које имају велик цвет. Јер кад се у врат дивјаке при земљи каламе, круна је при земљи, а још кад цвет отешта и већма се пригне, онда како киша падне или се полива, цветови се упрљају и и нису онда ни за какву потребу. — Режу се врло умерено, а резање се понавља и после цветања.

Тea хибрида класа (R. F. H.) одликује се свима добрим и лећим особинама *теа ружа* и *ремонтант ружа*. Има врло леп велик цвет, особито лепа склона и врло пријатна мириса. На зими, и ако се морају загртати нису тако осетљиве као *теа руже*. Цветају преко лета у више пута. Иначе се исто онако негују као и *теа руже*. Једна од најлепших која припада у ову класу јесте :

Францускиња ружа, (сл. 26) боје је румене (роза) односно цео цвет има сребрнасто румену боју, у среди је плавичасто (лила) румена; цветни листићи су по крајевима напоље увијени, врло велики. Кад се јако расцвета онда цвет изгледа као каква кугла. Обично се у једној групи по 4—5 лепих цветова на дру-

гим петељкама налази. Јесте једна од најлепших, најомиљенијих и најраспрострањенијих ружа. Особита је пријатна мириса, који се издалека осећа. Цвета у више пута преко лета. При резању ваља пазити да се све слабо и кржљаво шибље исече а само јаче остави и то мало подуже на чему ћемо заиста имати и доста цвета. Гранчице ваља новим лепим леторастима измењивати.

На ружама ове класе на тако исто и на францускињи ружа често се преко лета појави уздуж целог стабла па и у круни на гранчицама и леторастима као нека *илесањ*, која из године у годину све већма отима маха, тако да напошетку све стабло побели па по том и пропадне ако нећемо раније да јој притекнемо у помоћ. Одма у почетку ваља, како се местимице знаци ове болести појаве лечити. — Најбољи је лек опрати неколико пута сапуњавицом и крпом или четкицом добро истрти. Употребљава се и сумпорни цвет, који је врло јефтин, и то овим начином : У зору рано док још није роса спала, после се цела ружа а особито окужена места са овим сумпорним цветом. Посуте руже не треба дирати бар за три дана, а после овог времена, ако међутим кише није било, ваља их устајаном водом из прскалице добро опрати. Ово се чешће опетује догод се ова болест не искорени.

ЛИСТАК.

Другови.

Приповетка из народног живота.

Написао

МИЛИВОЈ Ж. ЧУДОМИРОВИЋ

(Наставак).

VI.

Испод креветца свога извади баба мало сандуче у којем је смотрио Станко мртвачких костију, кошуљице од змија, разне траве и друго које шта, што и сам знао није, шта је то. Из тога сандучета извади баба нешто, метну у једну шерпицу, налије ју водом стави ју на ватру, те поче мешати и нешто гунђати.

Дуго је морао Станко на пољу бити, док га баба једва једном позва унутра. Но ипак све је видео, шта је она радила.

У малено стаклоце усула је, ону смеу те му је дала са речима:

— То подај Стевану да попије па ће Боса бити твоја. . . Ако то не помогне доћи опет.

Преко Станкова лица пролети лак осмејак. Узео стаклоце од бабе; тутнуо јој нешто новца у руку са речима „други пут више.“

VII.

Станко је био весео, кад је од баба Манде добио стаклоце. Био је тврдо уверен, да кад да Стевану да пије, да ће онда Стеван омрзнути Босу, а и она Стевана, па ће њега после волети.

Баба Манда је тако казала, а њој се тек мора веровати.

И дала се прилика Станку, те је у неколико пута изручио ону водицу Стевану у вино, кад су у крчми били. Средом нико приметио није.

Попијо то Стеван, па опет остао онај стари. Волео је Босу и даље као и дотле.

А Станко па код баба Манде опет Сада му да другу неку водицу од које се Стеван разболео, кадга је Станко опет преварио, те му дао да у вину пије.

Станко је мислио, да је сад све у свом реду, те је бабу поштено надарио.

Неко је време боловао Стеван, а кад је устао одлазио је опет сваки дан својој Боси.

Неправо Станку, те оде баба Манди,

да јој се потужи, како и ово друго стаклоце ништа не помаже.

Та нико још није дошао, да јој се потужи, да њен лек не помаже, као ево Станко.

Не може доста да се начуди томе.

Сад му је дала једну кесицу у којој је било неке травуљине, кошчице, длаке, ноге и уши од мишева. од чега ли, ко би то знао? па му казала, да закопа то где на путу, како ће Боса на то да наиђе, да нагази; па му је казала, да мора бар свако друго треће вече к њој доћи.

А он шта ће, слуша бабу.

И кад год је баби дошао, није дошао празних руку.

— Та сирота је, па јој треба донети што се има у кући: мало хлеба, сира, сланине ил' друга јестива, што је дао Бог. Та и она чини људима добра, па не треба је заборавити. . . Тако мисле сви што иду к' њој, па тако и Станко. А у њиној кући има, хвала Богу, свега!

А баба Манда таке воле, такима зна добро да погађа. . .

Станко одлазио често баби.

А ко би све опет и знао, шта су се они тамо у поточари разговарали! Он је држао, да је све тако, ко што му баба говори, а није знао, да она мрзи ча-Марка, па гледи на сваки могући начин, да одврати Босу од Стевана.

Имала она својих жена у селу, па је тајом поручивала прија Кати, да ће Боса несретно живити са Стеваном.

Кад је то чула прија Ката дође баба Манди, да види шта је. А ова размеће пред њом карте па каже:

— Ко свето. . . Стоји ето, да ће Стеван бити прва дола док се ожени. . . . Истина он је сад честит, али чула си, шта карте кажу. . .

А прија Ката верује. Та она тек неће лагати!

А казала јој баба још и то, да би Боса била сретнија са Станком.

Казала прија Ката своме човеку, а он се мислиш, помамо, не друго, па грди своју жену, шта има она посла код баба Манде. А ко је Манда?!

Не да се он ни осолити. . . Остао газда Срета при своје.

Баба Манди чисто већ дошло криво, што њене врачолије не одврате Босу од

Стевана. А тако је рада, да се освети ча-Марку.

Увредио он њу, па не заборавља она то.

Чујте само!

Кад је оно дошла овамо у наше село и затражила екционишта, рекло је ча-Марко, да они имају доста своје спротинје за које се морају бринути, а не још и за њу, што је из света дошла. Нек живи тамо, где је и до сад.

Па баш одмах за тим неке ноћи сања он, а њега к'о баба Манда дави. . . . Отима се он, отима, ал бадава, она га дави па дави и једва га у неко доба пусти, а он се пробуди.

Брже боље устане . . . запали свећу те прегледи одају, да види је ли она још ту. Може бити претворила се у шта. Тако све вештице ради . . . мисли он. . . Нигде ништа, и већ хтеде да угаси свећу, а нека мала лептирица с лети с греде и поче облетати околу свеће. . . „То је“ . . . помисли у себи, ухвати лептирицу те је сагоре на свећи.

— Ту си, вештице. . . Од сад нећеш никог више гњавити. Дошла си у наше мирно село. . . Ето ти сад. . .

На тај говор пробудила се и жена му Јула, сад већ покојна, а он њој све казао како је било.

— Сачувај нас Боже од нечисти . . . вели жена.

Чуо то свет, па још и више шта додали.

Што се не каже, то се незна, а за ово брзо се сазнало у селу.

Ча-Марко је мислио, кад је лептирицу сагорео, да ће морати баба Манда умрети, јер се она у лептирицу претворила, но преварио се.

Баба Манда је и на даље остала жива и здрава, па и она дознала од некуд за то. Неправо јој било, а да како! Ако зна врачати, није тек вештица.

Па и жене је одвраћао ча-Марко од ње, да не иду к њој помоћи тражити.

Један пут је затекао и своју жену, где јој баба карте баца, па ју је отерао кући, а бабу је страшно изгудио и баш јој у очи рекао, да је . . . вештица.

Па ето е тога хоће, да му се освети.

(Наставиће се.)

J. C. SCHMIDT
ERFURT.

Препоручује свој велики избор

СЕМЕНА

од поврћа, цвећа и економских биљака, разног дрвећа и шиља и од сваке врсте воћа

ПРОИЗВЕДЕНИ БИЛЈАКА

сваке врсте, особито екзотично цвеће и НОВИТЕТА од разног поврћа.

Специјалне богато илустроване каталогe шиље сваком на захтевање бесплатно и франкирано

J. C. SCHMIDT
Erfurt.

Штампано код Антона Мужика у Сомбору